

Az iparfejlesztés reformja.

A Szegedi Kereskedelmi és Iparkamara teljes ülésén elmondta **Tonelli Sándor** kamarai titkár.

(III.) Lényegesen más szempontok veendőik figyelembe a *kisipar állami támogatásánál* és a cél különbözőségére való tekintettel más eszközök is alkalmazandók. A gyáripár támogatásának és új gyári vállalatok létesítésének célja ugyanis az — mint már említettük —, hogy új kereseti alkalmak teremessenek és hogy az országnak passzív kereskedelmi mérlege megjavíttassék. Ezzel szemben a kisipar támogatásának célja csak az lehet, hogy versenyképessé tétessék a az lehet, hogy versenypéssé tétessék a megváltozott viszonyok mellett is. Ez a különbözőség indokolja azt is, hogy azok a támogatási indokok, amelyeket a gyáriparra vonatkozóan felsoroltunk, a kisiparnál nem alkalmazhatók. Adóelengedésekkel, illetékmentességekkel kisipart teremteni nem lehet. Mert hiszen az így elengedett összegek, legyenek azok az egyes iparosok szempontjából bármilyen fontosak is, senkit sem indítanak arra, hogy új kisipari üzemeket létesítsen. Hasonlóan a befektetett tőke után adott szubvenció és készpénztámogatás, tekintettel az állapot szolgáltató tőke csekély voltára, jelentőséggel nem bírhat.

Azzal már eddig is tisztában voltak és az 1907. III. t.-c. a kisipar támogatása céljából azt a felhatalmazást adta a kereskedelmi miniszteriumnak, hogy adott esetekben a kisipart gépsegélyben részesítse, illetőleg ingyen bocsássa az üzemük kibővítéséhez szükséges gépeket rendelkezésükre. Ez a rendszer számos esetben hasznosnak bizonyult, de ma már nemcsak az elméleti szakemberek, hanem maguk a kisiparosok is igen sok esetben ellene nyilatkoznak. Az egyes embereknek adott gépsegély ugyanis a legtöbb esetben a többiek sérelmével jár. Például, ha egy községben egy szabóiparos gépet kapott az államtól, ez azt jelentette, hogy a többi ottani szabók vele szemben igazságtalanul háttérbe szorítottak. Éppen ezért ma már az ipartestületeknek és az iparosoknak nagyrésze abban a véleményben van, hogy az állam az ingyenes gépadományozások rendszerét *szüntesse be* és helyette csekély részletekben részletfizetésre bocsássa a gépeket a kérelmező kisiparosok rendelkezésére.

Hogy az ingyenes gépadományozás a többi iparosokra sérelmes lehet, azzal a törvény megalkotói már 1906-ban is kétségtelenül tisztában voltak. Mégis volt egy szempont, amely ennek a rendszernek az alkalmazását *akkor* indokoltá tehetné. Az, hogy egy radikális eszközzel a meglehetősen elmaradt kisiparosság előtt dokumentálják a gépek használatának és a motorikus erő alkalmazásának nagy előnyeit. Amennyiben ezt sikerült elérni és amennyiben a kisiparosok ennek tudatára ébredtek, tényleg a másik módszere: a gépeknek részletfizetés ellené-

ben való beszerzésére kell áttérni. Itt azonban felmerül egy nagy aggodalom. Míg az állam a gépeket *adományozta*, addig helyezkedhetett arra az álláspontra, hogy annak adja, akit érdemesnek tart. Mihelyt azonban a gépeket részletre adja, bizonyos mértékig fennáll az a kötelezettsége, hogy mindenkinek adjon, aki kéri, mert hiszen az illető fizetni akar érte. Ez esetben azonban fokozott mértékben következik be az, amit a gyáripár részére adott kamatmentes kölcsönöknél mondtunk, hogy a részletek visszafizetése nem történik pontosan, mert az államra nézve erkölcsi lehetetlenség, hogy azokat, akiket támogatott, erőszakos eszközök alkalmazásával is kényszerítse kötelezettségeik teljesítésére. Ha az állam az összes kérelmező kisiparosok igényeit ki akarja elégíteni, rengeteg összeget kell ebből a célból a költségvetés keretébe beállítani és óriási mennyiségű dubiózus követelést kell aktív gyanánt vezetni. Amellett fennforog még egy másik, nem kevésbé fontos, *politikai* jellegű aggodalom is: hogy azok, akik az állammal adósi

viszonyban állanak, politikai függésbe is kerülnek a mindenkori kormánytól. Ez pedig egy olyan szempont, amelyet feltétlenül el kell kerülni.

Igy tehát elvül felállítjuk azt, hogy az *ingyenes gépadományozás helyett az állam szerezze be a gépeket a kisiparosoknak részletfizetésre*, de úgy, hogy maguk az iparosok ne az állammal szemben kerüljenek függő helyzetbe, hanem egy megszervezendő központi ipari hitelintézettel, pénzügyintézettel, vagy erkölcsi testülettel szemben. Ez úgy értendő, hogy a garanciát a részletek fizetéseért a hitelintézet vállalja el, az iparos nem az államnak, hanem a hitelintézethez adósa és az állammal szemben mindig az utóbbi felelős. Így a csekély részletek ellenében való gépadományozást jelentékenyen ki lehet terjeszteni anélkül, hogy amellet politikai aggodalmak felmerülnének. Magától értetődik, hogy az államnak úgy is módjában volna, hogy a részletek bizonyos hányadának, például héttizedének pontos befizetése esetén a hátralévő részleteket a kisiparosoknak elengedje.

Berchtold és Tisza a külügyi helyzetről.

(Saját tudósítónktól.) A magyar delegáció külügyi albizottságának mai tárgyalása nagy jelentőséget nyert a fontos külpolitikai nyilatkozatok által, melyekben a közös külügyminiszter és a magyar miniszterelnök tájékoztatták a delegátusokat a függő balkáni balkánproblémák állásáról.

Ugy a külügyminiszter, mint a magyar miniszterelnök meggyőzően igazolták, hogy a monarchia a balkánbonyodalmak egész ideje alatt soha Oroszország ellen irányuló politikát nem folytatott és soha nem volt célunk, hogy Oroszországnak kellemetlenkedjünk. A külügyminiszter határozottan kijelentette, hogy ezidő szerint sincs semmi okunk, hogy Oroszország magatartása miatt bizalmatlankodjunk. **Tisza István** gróf hozzátette, hogy a monarchiának állítólagos oroszellenes magatartása **Károlyi** Mihály grófnak valami rossz álma. Nyugodt lélekkel konstatálhatta a magyar miniszterelnök, hogy a magyar nemzet óriási többsége hiva a hármasszövetségnek.

Igen világosan precizizotta a miniszterelnök a maga álláspontját **Károlyiék** különböző külföldi utiterveivel szemben. A dolog egyszerűen úgy áll, hogy **Tisza** gróf szerencsétlenül látja megválasztva az időpontot a tervezett vagy nem tervezett külföldi utakra, mert tagadhatatlanul tüntető jellege van annak, ha más nemzetközi szövetségcsoporthoz tagjainál éppen olyan politikai vizitálnak, akik a hármasszövetség ellen nyilatkoznak. Ennek az okfejtésnek találó igazsága kétségtelen és nagy helyeslés közepette jelentette ki a kor-

mányelnök, hogy ő a jövőben is meg fogja ragadni az alkalmat, hogy ilyen tervezésekről véleményét elmondja.

Felette sajnálatos, hogy a vitát, mely fontos balkánpolitikai és gazdasági részletkérdések körül forgott, **Rakovszky Béla** és **Rakovszky István** minden ok nélkül elmérgesítették a miniszterelnök ellen intézett indokolatlan, személyes támadással. Kétségtelen, hogy a két harcias fővérnek ezen a téren nem virul babér, mert **Tisza István** nem olyan fából van faragva, hogy az ilyenfajta támadásokkal el ne bánjon.

A magyar delegáció külügyi albizottságának mai ülése elé fokozott érdeklődés nézett, amit a várható események bőségesen magyaráztak. Kevéssel az ülés megnyitása előtt hangos riadalom morajlott át a beszélgető csoportokon: **Khuen-Héderváry Károly** grófhöz **Kossuth halálának híre érkezett**. A hírt később megcáfolták ugyan, a nyugtalanság azonban tovább tartott, mert a szerzett információ nagyon szomorú volt. **Kossuth** szerint *menthetetlen*.

Az ülést fél tízenegy órára tüzték ki, de tízenegy lett, mire a zsibongó folyosó elnéptelenedett. Ugy látszik, csak **Berchtold** gróf külügyminiszterre vártak, aki megkésettén érkezett. Az elterjedt hír szerint a külügyminiszter közvetlenül az ülés előtt **Avarna** herceg bécsi olasz nagykövettel tanácskozott.

Az első szónok **Károlyi** Mihály gróf volt, aki a külügyminiszter expozéjára reflektált és kijelentette, hogy egyáltalában nem elégíti ki. A balkáni események folytán nagyszabású külügyi politikára van szükség és ennek nyomát az expozében nem látja, mert csak frázisok vannak benne. Kijelenti, hogy ezuttal részletes kritikát nem akar mondani. A külpolitika és általában a hármasszövetség kritikáját a plenáris tanácskozással tartja fenn. Hibáztatja azonban

Vendéglőben

KÁVÉHÁZBAN

Fűszerkereskedésben

Csemegeüzletben

MINDENÜTT KÉRJEN HATÁROZOTTAN

SZT. ISTVÁN

duplamalátasört.

Csak ez az eredeti, a valódi!!!

ÓVAKODJÉK

az UTÁNZATOKTÓL!!